

РОЛЬ ЕКСПОРТУ В ЗБУТОВІЙ КООПЕРАЦІЇ

Т. С. Пісоченко, асистент
Миколаївський державний аграрний університет

Розглянуто роль експорту як однієї з форм міжнародної торгівлі в збутовій кооперації.

Постановка проблеми. Сільське господарство сприяє розвитку інших галузей, які поставляють засоби виробництва та споживають продукцію сільського господарства як сировину, а також надають транспортні, торгівельні та інші послуги. Особлива роль аграрного сектора соціально-економічному житті країни обумовлюється унікальним поєднанням сприятливих природно-кліматичних умов та геостратегічним положенням, спроможністю України зайняти вагоме місце на міжнародному ринку збуту продукції. Поступовий розвиток сільського господарства значною мірою визначається використанням переваг збутової кооперації, що є нині актуальним [3].

Розвиток системи сільськогосподарської збутової кооперації – питання соціальної, політичної та економічної важливості. Вихід аграрного сектора на більш високий рівень розвитку передбачає

широке застосування ефективних моделей кооперації та інтеграції сільських товаровиробників і агросервісних підприємств кооперативного типу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблемою сільськогосподарської збутової кооперації займалися такі відомі вчені, як: В. Андрійчук, Є. Гацуєнко, Є. Іванов, В. Зіновчук та ін.

Мета і методика дослідження. Обґрунтувати теоретичне значення експорту як однієї з форм міжнародної торгівлі під час підвищення ефективності експортної діяльності сільськогосподарської продукції за допомогою створенням збутових кооперативів.

Виклад основного матеріалу. Найпоширенішою серед форм міжнародної торгівлі є «вільний» експорт товарів та послуг, який не обумовлений коопераційними зв'язками та зобов'язаннями щодо збалансованого обміну товарів. У торгівлі даного виду в обов'язки експортера входить: поставити товар, передати документи щодо нього та право власності на товар у відповідності з вимогами договору та чинної Конвенції. Тобто після виконання угоди експортер має право змінити споживача, не порушуючи при цьому ніяких зобов'язань. Рішення про здійснення експорту вимагає глибокого і всебічного обґрунтування, оскільки недостатня його продуманість може призвести до серйозних економічних втрат.

За специфікою взаємодії в міжнародній торгівлі виділяють торгівлю за кооперацією – вона передбачає, що коопераційні контракти та угоди пов'язують виробництво. Процеси господарських незалежних фірм та організацій. Кооперація орієнтована на використання широких можливостей об'єднання підприємств при забезпеченні інтересів як сільгосптоваровиробників, так і споживачів продукції сільського господарства. Діяльність сільського господарства показує, що на даному етапі жодна зі сфер агропромислового комплексу не в змозі самотужки вийти з економічної кризи. У зв'язку з цим, найважливішою умовою активізації діяльності підприємств АПК може стати об'єднання їх зусиль на основі кооперації та інтеграції як найважливішого чинника стабілізації економіки.

Згідно ст.2 Закону України «Про сільськогосподарську кооперацію», кооператив – це юридична особа, утворена фізичними або юридичними особами, які добровільно об'єдналися на основі членства для ведення спільної господарської та іншої діяльності з метою задоволення своїх економічних, соціальних та інших потреб на засадах самоврядування. До основних видів кооперативів, які вказані в цьому ж законодавчо-нормативному документі (ст. 6), належать: виробничі, обслуговуючі та споживчі [1].

Виробничий кооператив – кооператив, який утворюється шляхом об'єднання фізичних осіб для спільної виробничої або іншої господарської діяльності на засадах їх обов'язкової трудової участі з метою одержання прибутку. Виробничі кооперативи можуть здійснювати виробничу, переробну, заготівельно-збутову, постачальницьку, сервісну і будь-яку іншу підприємницьку діяльність, не заборонену законом [3].

Обслуговуючий кооператив – кооператив, який утворюється шляхом об'єднання фізичних або юридичних осіб для надання послуг переважно членам кооперативу, а також іншим особам з метою провадження їх господарської діяльності. Обслуговуючі кооперативи надають послуги іншим особам в обсягах, що не перевищують 20 % загального обороту кооперативу.

У галузі сільського господарства обслуговуючі кооперативи, залежно від виду діяльності, поділяються на переробні, заготівельно-збутові, постачальницькі, сервісні та ін. [1]. Заготівельно-збутові кооперативи здійснюють заготівлю, зберігання, передпродажну обробку, продаж продукції, надають маркетингові послуги тощо. Даний вид діяльності називають збутовою кооперацією, що передбачає співробітництво незалежних виробників в сфері реалізації продукції на ринку.

Торгівля за кооперацією, на відміну від «вільного» експорту, характеризується довгостроковою узгодженістю безпосередніх виробничих зв'язків. Основними ознаками міжнародної виробничої кооперації є:

- попереднє узгодження сторонами в договірному порядку умов спільної діяльності;
- наявність як безпосередніх суб'єктів виробничої кооперації промислових підприємств різних країн;
- координація господарської діяльності підприємств-партнерів з різних країн у певній, взаємоузгодженій сфері діяльності як головний метод співробітництва;
- закріплення в договірному порядку головних об'єктів кооперування – готових виробів, компонентів, напівфабрикатів, технології тощо;
- розподіл між партнерами завдань у межах узгодженої програми, закріплення за ними виробничої спеціалізації з урахуванням основних цілей коопераційної угоди;
- здійснення взаємних або односторонніх поставок товарів за узгодженим графіком виконання виробничих програм у межах угоди щодо кооперації, а не як наслідок виконання звичайних договорів купівлі-продажу;

- довгостроковість та стабільність відносин, що підвищує їх зацікавленість у цьому виді зв'язків і веде до встановлення між кооперантами усталених виробничих і технологічних зв'язків, тісної взаємодії та взаємозалежності [4].

За таких взаємозв'язків виробник має заздалегідь знати, хто і в якій кількості буде купувати його продукцію. Він повинен перш за все узгодити якісні, експлуатаційні та техніко-економічні параметри продукту. Виходячи з цього, сутність торгівлі за кооперацією полягає в тому, що юридично самостійні виробники різних країн у результаті здійснення на договірній основі спільної діяльності створюють окремі види продукції, що мають чітко визначене призначення і є складовими кінцевої продукції.

Висновки. Отже, збутові кооперативи в агропромисловому виробництві, будуть сприяти розвитку переробних підприємств, оскільки кооперативи зможуть більш ефективно контролювати якість сировини, забезпечувати її надходження на переробку великими партіями жорстко за графіком, раціонально завантажувати потужності переробних підприємств, яким буде більш вигідно мати справу з кооперативами, ніж займатися організацією системи збирання і транспортування сільськогосподарської сировини та створювати первинні пункти її переробки.

Створення збутових кооперативів допоможе стимулювати зростання виробництва і спеціалізації, позбавить сільських товаровиробників від обтяжливої функції збуту і спрямує їх діяльність на вдосконалення технологій виробництва сировини та якості сільськогосподарської продукції.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про сільськогосподарську кооперацію» [Електронний ресурс] / Відомості Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>

2. Господарський кодекс України (ч. 2 ст. 95) від 16.01.2003 року № 436-IV. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15/page>

3. Про затвердження Державної цільової програми розвитку українського села на період до 2015 року/ Постанова Кабінету Міністрів України від 19.09.2007р. № 1158. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1158-2007-%EF>

4. Кооперація чи комерція / Є. Гацуенко // Дзеркало тижня. Україна. – 4 лютого 2011 року – № 4.